

Nr 172.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ersättningar av statsmedel till arbetstagare som drabbats av silikos (stendammslunga).

(3:e avd.)

I propositionen nr 238 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 8 maj 1948, föreslagit riksdagen att medgiva, att av anslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete må under budgetåret 1948/49 utgivas tillfälliga ersättningar till av silikos drabbade arbetare i enlighet med de grunder som angivits i statsrådsprotokollet.

Enligt lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar skall den som är försäkrad enligt olycksfallsförsäkringslagen tillika anses försäkrad för vissa yrkessjukdomar, däribland sådan som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av stendamm (»stendammslunga» eller silikos). Bestämmelserna i olycksfallsförsäkringslagen äga motsvarande tillämpning å försäkringen enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen, därvid vad enligt förstnämnda lag gäller angående dagen för olycksfallet skall, då fråga är om yrkessjukdom, avse dagen för sjukdomens yppande. Ersättning i anledning av yrkessjukdom utgår icke med mindre arbetare inom ett år eller vad angår yrkessjukdom, som framkallats genom inverkan av bl. a. stendamm, inom tio år före sjukdomens yppande varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där fara föreligger för sjukdomen. Vidare stadgas i 4 § yrkessjukdomsförsäkringslagen att om försäkringsinrättning anmodat där försäkrad arbetare att, till förebyggande av att yrkessjukdom uppstår, återuppstår eller förvärras, under någon tid avhålla sig från det farliga arbetet, arbetaren skall, därest icke omständigheterna till annat föranleda, äga att för den tid han avhåller sig från detta arbete uppbära skälig ersättning motsvarande högst hel sjukpenning.

I skrivelse den 2 juni 1947 har *landsorganisationen i Sverige* hemställt om skyndsamt övervägande av möjligheten att bereda silikossjuka och vissa andra av yrkessjukdom drabbade arbetare större ersättning än gällande olycksfallsförsäkringslag medger.

Landsorganisationen har föreslagit att en särslagstiftning skulle tillskapas av innehåll att silikosskadad arbetare, som blivit helt arbetsoförmögen eller på läkares inrådan överflyttats till annat arbete och däri fått vidkännas inkomstminskning, skulle tillerkännas livräntetillägg eller, om livränta enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen ej utgår, särskild ersättning för inkomstminskningen med belopp motsvarande denna, dock högst 700 kronor. Sådan kompensation för inkomstminskning synes landsorganisationen ha avsett skola utgå även till den, som tidigare drabbats av silikos och på grund därav fått vidkännas inkomstminskning.

Som motiv för en dylik särslagstiftning har landsorganisationen åberopat dels att gällande grunder för beräkning av livräntas storlek vore otillfredsställande, då nödig hänsyn ej toges till den tidigare arbetsinkomsten, och dels att vid invaliditetsbedömningen den faktiska inkomstminskningen icke tillräckligt beaktades.

Över landsorganisationens skrivelse ha efter remiss *yttranden* avgivits av riksförsäkringsanstalten, försäkringsrådet, statens institut för folkhälsan, socialvårdskommittén, de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening och svenska arbetsgivareföreningen.

Departementschefen har framhållit, att behov av särskild kompensation för inkomstminskningen föreligger i silikosfallen. Förslaget innebär, att tillfälliga ersättningar av statsmedel skola beviljas i avvaktan på den revision av bestämmelserna om ersättning vid olycksfall och yrkessjukdom, som förberedes av socialvårdskommittén. Beträffande förslagets närmare innebörd har departementschefen anfört följande.

Vad angår de grunder efter vilka tilläggsersättningarna skola bestämmas har jag intet att erinra mot det av landsorganisationen föreslagna maximibeloppet för ersättningarnas storlek eller 700 kronor om året. Av vad redan anförts framgår, att jag anser att ersättning skall kunna utgå vare sig sjukdomen yppas först framdeles eller den redan tidigare yppats. Ersättningen bör dock även i dessa äldre fall avse den inkomstminskning som sjukdomen *numera* medför. Naturligtvis kan det vålla vissa svårigheter att avgöra i vad mån en inkomstminskning, som för lång tid sedan drabbat en arbetare till följd av att han på läkares inrådan övergått till annan sysselsättning, kan anses vara alltjämt bestående och till vilket belopp den skall beräknas. I görligaste mån bör emellertid tillses, att sådana fall bedömas efter vad som med hänsyn till omständigheterna befinnes rimligt och skäligt, varvid som riktpunkt bör gälla, att vederbörande erhåller full ersättning för inkomstminskningen, dock högst 700 kronor. I fråga om den som icke åtnjuter livränta på grund av sjukdomen synes dock en överflyttning till annat arbete som ägt rum för mera än tio år sedan icke böra komma i betraktande.

I övrigt synas i allt väsentligt de grunder för ersättningarnas bestämmande, som landsorganisationen angivit, kunna vinna tillämpning. Utgår livränta, bör ersättningen utgå i form av tillägg till denna, motsvarande den inkomstminskning — dock högst 700 kronor — vederbörande fått vidkännas till följd därav att han blivit helt arbetsoförmögen eller övergått till annan sysselsättning. Däremot bör tilläggsersättning icke utgå, om arbete-

ren kvarstannar i det farliga arbetet, liksom tilläggsersättningen synes böra indragas, om han återtager detta arbete. Vid bedömning av inkomstminskningen bör hänsyn tagas även till den utgående livräntan. Beträffande dem som på grund av helinvaliditet åtnjuta full livränta är att märka att vid ett genomförande av det förslag till ändring i olycksfallsförsäkringslagen, som jag tidigare i dag anmält, livräntan kommer att uppgå till 11/12 av arbetsinkomsten, om denna ej överstiger 7 200 kronor. Det synes rimligt att i ett sådant fall någon tilläggsersättning ej utgår liksom att även eljest tilläggsersättning icke får uppgå till så högt belopp, att den sjukas totala inkomst kommer att överstiga vad sålunda högst kan utgå i livränta.

Om sjukdomen ej ansetts medföra sådan nedsättning i arbetsförmågan, att livränta tillerkänts arbetaren, men denne på läkares inrådan övergått till annan sysselsättning synes vad i det föregående anförts böra äga motsvarande tillämpning.

Kungl. Maj:ts förslag innebär i enlighet med det anförda att Kungl. Maj:t skall bemyndigas att förordna om utgivande under budgetåret 1948/49 av tillfälliga ersättningar åt arbetare, vilka på grund av ådragen silikos blivit oförmögna till arbete eller på grund av sjukdomen övergått till annan sysselsättning och därigenom fått vidkännas inkomstminskning. Beslutanderätten i de enskilda fallen föreslås överlämnad till riksförsäkringsanstalten. I den mån livränta utbetalas av annan försäkringsinrättning har det dock ansetts lämpligt att denna efter överenskommelse med riksförsäkringsanstalten verkställer utbetalning av ersättningsbeloppen.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må medgiva, att av anslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete må under budgetåret 1948/49 utgivas tillfälliga ersättningar till av silikos drabbade arbetare i enlighet med de grunder som angivits i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 8 maj 1948.

Stockholm den 15 juni 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 169.
